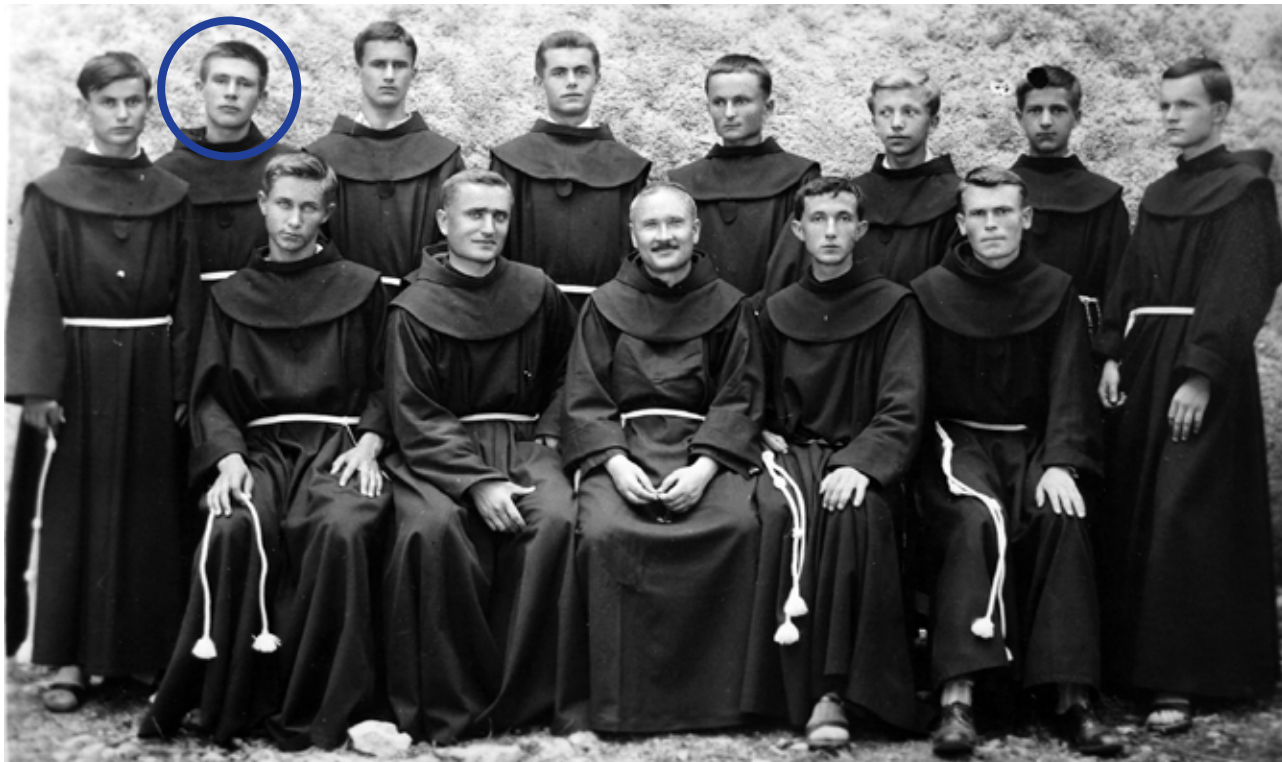

FRA ŽARKO LEVENTIĆ

► Piše: Zdravko Luburić

Novaci na Humcu 14. srpnja 1936.

Sjede slijeva: fra Bruno Raspudić, odgojitelj sjemeništara fra Tadija Kožul, profesor fra Oton Knezović, mladomisnik fra Mariofil Sivrić, fra Dane Čolak

Stoje slijeva: fra David Zubac, fra Žarko Leventić, fra Viktor Milas, fra Zlatko Ćorić, fra Drago Barbir, fra Jakov Lovrić, fra Filip Sivrić, fra Mirko Magzan

U sumraku šuljaju se crvene hijene.
Fra Žarko skuplja neobično tamnom providnošću
iznemoglost blijeda lica pobožnih ljudi
koji se mole i plaču kao zov zvona
pokraj njegova tifusnoga kreveta.
Strmoglavljen u šum istrgnutih uda s dva oka
isprepletenu očajem straha, preko poljubaca
pritišće usta na Sveto Otajstvo svojim
safirnim očima što mirišu na krv,
zadržava zemlju izašlu pogledima iz kamena.

Iz zemljine dubine nitko ne odgovara,
samo smrtne oči što pukotinama jure
tiho drhte na nepoznatu mjestu, kotrljaju
slavu i sjaj stvari, gorkim okusom progone
sve čežnje zanoćene svjetlom i tamom idu
tamo i kamenje i zavijaju svi zajedno nasuprot vremenu.

U krevetu leži fra Žarko, u tifusnoj vrućici
gori kao raspala materija koja u njemu plače.
Uzet u dijadem i auru, traži utjehu,
sluša kako svjetlo ikona govori i svoje disaje
okružene lepršavim mukom sluša,
slab i nemoćan sluša kako tone
zatvoren u svoja otvorena usta.

Njegove široko otvorene oči nenazočnom čežnjom
sa svim svojim pogledima govore ispred sebe,
a potom delirijem u purpurnom ogrtaču
užasno bunca u krvi obojenih sati
iza kojih je ostala nahrupljena nježnost,
ostala je u grlu šutnjom u nekom ogromnom opalu.

Bolesno tijelo pilji i šuti pred hladnim svjetlom,
svjetlo sobe lagano svijetli u njemu.

Njegovo nijemo, veoma nijemo ime,
 iluzijama vičućeg blagdana vlastitog postojanja
 ispunjeno uzvikom slatke boli,
 dugim i šutljivim disajima strmoglavljaju se
 jedni u druge, zbrkanim riječima miješaju se
 nekim prljavim glasovima crvenih,
 oni ga dižu iz tifusne postelje i dva crveno
 ljubičasta oka, omamljena strahom tinjaju,
 užasom prestravljena, strahom nagrđena,
 izopačena smijehom crvenih petokraka,
 tu se svijetle i njegov smiješak,
 on ga pogledava i križ koji stoji iznad njega.

Sumrak je plakao na njegovu praznome krevetu.
 Gurnut, a onda bačen u bokal svjetlosti,
 svojim raširenim rukama, velikim kao sumrak,
 strahom zove piskavim bojama skrletno cvijeće,
 paklene sjene prodrle u njegov strah,
 od svjetla odvojen, od muka napojen, ustrijeljen,
 raspao se ohladnjelom zemljom u sive snage,
 u pepeo i suhe okamenjene oči...
 Oh, one koračaju kroz krvave rane,
 s rukom u ruci, one i fra Žarko okruženi smrću.
 Svježi grob pilji u zemlju. ✍

DAN U KOJEM SU ZANIJEMJELE PTICE

► Piše: Sanijela Matković

Odrekaajući se mogućnosti Judinog zatajenja,
 poljubivši Bibliju,
 jedan po jedan
 odlazili su u smrt.

I spališe ih.

A ostadoše gorjeti kao neugasivi grm na Sinaju
 pred kojim Mojsije izu obuću svoju.

I od tog dana
 u kojem su zanijemjele ptice,
 Brijeg gori svjedočanstvom
 o Istini,
 o Ljubavi,
 hodeći stopama pobijenih. ✍

KRIK

► Piše: Nikola Vranjković

Čuješ li taj žubor rijeke koji luta tim ponosnim gradom?
 Te korake i šapat koji prolaze ulicama potihom, netragom?
 Zov smrti natjerao je vukove da ponovo polude,
 njihove duše uzeli su osjećaji bijesni i misli sulude.

Čuješ li te krike što odzvanjaju, strah što lomi tišinu,
 koji s trenutkom nestaju, lome se odlazeći u daljinu?
 Iza njih su ostali mračni pogledi i krvlju uprljane ruke,
 tamni obrisi duboke jame, miris baruta i nečasne muke.

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesa« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»Fra Leo Petrović i 65 subraće«, XIII., 2 (25),
Široki Brijeg, 2020., srpanj – prosinac, 2020.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
Kard. Stepičca 14, 88220 Široki Brijeg
Avenija G. Šuška 2, 10040 Zagreb

Veza:
tel.: +387 39 700-325
faks: +387 39 702-936
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR; 4,25 CHF;
6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN; EU 7,5 EUR;
CH 8,50 CHF; SAD 13 USD; Canada 13 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga...:

a) poštanskom uputnicom
b) UniCredit Bank d.d. Mostar;
Korisnik: Hercegovačka franjevačka
provincija;

Svrha: prilog Vicepostulaturi
žiro-račun: 3381602276649744
devizni račun:
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Sa zahvalnošću Bogu dospjeli smo do 25. broja ovoga našega glasila. I puno i malo. Nastaviti nam je nesmanjenim žalom tražiti istinu o ubijenim hercegovačkim franjevcima, ali i istinu o pobijenom vjernom puku Božjem. Bili su zajedno u miru, bili su zajedno u tim nesretnim vremenima, pa kako da ih sada dijelimo!?

Gledajući s ove točke, ponovimo da nije važno koliko će ovaj postupak mučeništva zapravo trajati. Važno je otkriti istinu o svim tim događajima. Ona čak može biti i protiv pobijenih hercegovačkih franjevaca. U stvari, bit ćemo zahvalni ako netko uspije činjenično dokazati da netko od njih nije dostojan mučeničke palme, odnosno časti oltara. Do sada to nismo otkrili. Otkrili smo samo da su nevini, da su ubijani iz mržnje prema vjeri i da su kršćanski primili te posljednje trenutke svoga ovozemaljskoga života. Pred Bogom i ljudima zadaća nam je istražiti i ne zanijekati sve ono što im ide u prilog i sve ono što im ne ide u prilog. Dosađajne jugokomunističko pisanje o njima samo je teška kleveta bez ikakva dokaza.

Nešto slično očekuje se i na društvenome polju. Iz ideoloških razloga jugokomunisti su nemilosrdno »čistili«, kako to oni vole reći, područje na koje bi došli. Na koga je god pala sjenka da bi im mogao smetati, ostajao bi bez glave. Dokaza o tome svakim je danom sve više i više. To ne mogu zaustaviti ni neki naši odnarođeni političari i povjesničari. Ovi potonji nedavno su potpisali neku deklaraciju

o reviziji povijesti, kao što su neki drugi prije koju godinu potpisali deklaraciju o navodno zajedničkome jeziku Hrvata, Srba, Bošnjaka i Crnogoraca. Namjerno su zaboravili da je revizija povijesti u temelju historiografije. A ima među tim potpisnicima onih koji se kite naslovom »profesor povijesti«. Nije žalosno, nego prežalosno.

One države u kojima je zaživjela demokracija nakon komunističke vladavine, davno su takvima stale u kraj. Lustrirale su ih. Išlo je to obično trima smjerovima: sudskim, administrativnim i obrazovnim. Kod nas se tek počelo s ovim posljednjim, a i njega spomenuti i slični žele onemogućiti. Administrativni vid ili sklanjanje s važnih mjesta onih koji su se kompromitirali u prošleme sustavu, kao i sudski pri kojem bi određene trebalo suditi za počinjena zlodjela, kod nas će biti teško provesti. Kao društvo ponovno smo zapali u kaljužu njihove istine. Zbog toga nazadujemo i klizimo prema dnu razvijenih zemalja, iseljavamo se, manje se radamo... Međutim, ne treba se pređavati. Tražimo istinu, gradimo svoju domovinu unatoč svemu.

U ovome duhu nastavljamo dalje. Vjerujemo da će Bog biti uz nas. A vama zahvaljujemo na svoj potpori u vidu molitve, svjedočenja, dokumenata, novčanih priloga... Neka tako i ostane. Vodili nas sve zajedno uvijek samo Božji

mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Nagradni natječaj	38
Stratišta	21	Podsjetnik	42
Pobijeni	27	Povijesne okolnosti	47
Glas o mučeništvu	29	Suočavanje s prošlošću	49
Odjek u puku	34	Razgovor	50